

Fatma Aybiçe KARACA¹

Serap EJDER APAY²

GİRİŞ

Beklenilmeyen bir anda oluşan, aniden reaksiyon gerektiren ve grup içerisindeki bireylerin kabiliyetlerini etkisiz duruma getirerek grubun gerçekleştirmek amacıyla olduğu hedefleri risk altına alan durumlara kriz denilmektedir. Krizin oluşması durumunda hızlı bir şekilde harekete geçilmeli ve kararlı olunmalıdır. Ancak zamanın yetersiz olması, krizin etkilerinin çok büyük olması, bilgi yetersizliği ile grup içerisinde iletişimin sağlıklı olması krizin yönetilmesini engelleyebilir. Beklenmeyen zamanlarda olması nedeniyle krizler yönetilmesi için yaratıcı bakış açısı analiz ve hızlı karar alınmasını gerektirmektedir. Kriz yönetimi kavramı ise oluşan krizi ve bu krizin nedenleri ile ilgilenerek krizi analiz etmek, önleyici tedbirler almak ve bunları uygulamak gibi durumları kapsamaktadır. Kriz yönetimi sürecinde faaliyet gösterecek ekiplerin hazır olması ve bilgili bir şekilde bulunması kriz yönetimi sürecini kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle kriz yönetimi için gerekli olan hızlı karar verme süreçleri sağlık tesisleri için de büyük önem taşımaktadır.

İnsanların hayatlarını sağlıklı bir şekilde sürdürerek yaşamlarını idame ettirmeleri açısından hastaneler büyük önem taşımakta olup buralarda bulunan iş gücünün çoğunluğunu ebeler oluşturmaktadır. Bireye, aileye, gebeye, yenidoğana bakım odaklı olan ve sürekli olarak gelişen ve değişen bir meslek grubu olan ebelik mesleğinin esas amacı bakım veren kişi ile bakım alan kişi arasında etkileşim oluşturarak hastalıkları önlemek ve en üst seviyede işlev görme durumuna ulaştırmaya yardımcı olmaktır.

¹ Uzm. Ebe, Tortum İlçe Devlet Hastanesi, Erzurum, karacaaybice48@gmail.com

² Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, sejder@atauni.edu.tr

KAYNAKLAR

- Abbas J. Crisis management, transnational healthcare challenges and opportunities: the intersection of covid-19 pandemic and global mental health. *Research In Globalization*; 2021; 3, 100037.
- Akgöl A. *Risk- kriz modeli ve kriz dönemlerinde yöneticilerin liderlik davranışları: ilaç sektöründe bir uygulama*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 2010.
- Aksoy HH, Aksoy, N. Okullarda krize müdahale planlaması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*; 2003; 36(1-2): 37-49.
- Aksu A. Kriz yönetimi ve vizyoner liderlik. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*; 2009; 4(15), 2435-2450.
- Akyüz M. Covid-19 pandemisi bağlamında sağlık hizmeti sunan örgütlerde kriz yönetimi yaklaşımları: kıyaslamalar ve bir model önerisi. *Stratejik Yönetim Araştırmaları Dergisi*; 2020; 3(2), 159-178.
- Aslan M, Küçükaltan D, Uzun D. Kriz yönetim süreci değerlendirme ölçekleri geliştirilme çalışması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*; 2020; 12(3), 2382-2406.
- Atabay B. *Sağlık kurumlarında kriz yönetimi ve örnek bir uygulama*, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Kurumları İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli, 2019.
- Aydemir M, Demirci MK. Son dönemlerde yaşanan krizlerin işletmeler üzerindeki olumlu etkilerinin analizi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*; 2005; 29 (1): 65-81.
- Aydın Ş. Örgütsel stres yönetimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*; 2004 6(3):68.
- Aymankuy, ŞY. Turizm sektöründe kriz yönetimi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*; 2001; (6), 105-118.
- Bakos L. Crisis Management Between Public Relations And The Holonic Multi-Agent Approach. Social And Behavioral Sciences. 2018. *SIM 2017 / 14th International Symposium In Management*
- Balaban S. *Kriz yönetiminde liderlik ve liderlik özelliklerinin kriz yönetimine etkisi üzerine bir araştırma*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.
- Baltaş Z. *Krizde fırsatları görmek: yöneticiler için krizde yönetim el kitabı*. İstanbul: Remzi Kitabevi; 2004.
- Bulduklu Y, Karaçor Z, Karaçor, S. Kriz dönemlerinde sağlık turizmi kriz zamanlarında sağlık turizmi. *Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı*; 2018; (s. 355-361).
- Bulduklu, Y., Ve Karaçor, S. Sağlık hizmetlerinde kriz iletişimi ve yeni medya, *Atatürk İletişim Dergisi*, 2017; 14, 279-296.
- Can H. *Organizasyon ve yönetim*. Ankara: Siyasal Kitabevi; 1997.
- Coombs WT, Holladay SJ. *The Handbook Of Crisis Communication*. Malden:MA: Wiley-Blackwell. ISBN 978-1444361902. 2010.
- Çetin A. *Örgüt ve çevre etkileşimi açısından kriz yönetimi*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2001.
- Çetinkaya H. *Kriz yönetiminde insan kaynaklarının önemi*. Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2018.
- Çeto E. *Kriz ortamında insan kaynakları yönetimi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009.
- Dinçer Ö. *Stratejik yönetim ve işletme politikası*, Alfa Yayınları, İstanbul; 2007.
- Erdem O, Dikici, AM. Liderlik ve kurum kültürü etkileşimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*; 2009; 8(29), 198-213.
- Erdinç F. *Kriz yönetiminde etkin liderlik*. T.C. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2018.

- Ersöz F. *Doğal afetler ve sağlık kurumlarının kriz yönetimi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2013.
- Glaesser D. *Crisis management in the tourism industry*. Routledge, 2004.
- Gül A. *İstanbul İlinde Üç Farklı Statüdeki Hastanede Çalışan Hemşirelerin Kriz İle Karşılaşma Durumları, Kriz Yönetimine Bakışı Ve Kişilik Özellikleri*, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- Gül H, Çelebi, F. Korona virüs pandemisinde başlıca gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kriz yönetiminin değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*; 2020; (3), 1703-1715.
- Işık M. *Hemşire yöneticilerin kriz yönetimine ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi*, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012.
- Kaplan Tosun, E. *Kriz durumunda insan kaynakları yönetimine ilişkin stratejiler ve bir uygulama*. T.C. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 2002.
- Karadeveci ZB. *Kriz ortamında turizm işletmelerinde risk yönetimi ve finansal kararlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2004.
- Kesemen C. *Covid-19 tanılı hastalara bakım veren hemşirelerin kriz yönetim ve problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2022.
- Keskin G, Madenoğlu Kıvanç M. *Kriz Yönetiminde Yöneticinin Önemi*. VIII. Ulusal Sağlık Kuruluşları Yönetimi Kongresi Kitabı. Muğla; 2010; 9-13.
- Koç T. *İstanbul ilindeki bir eğitim ve araştırma hastanesinde çalışan hemşire ve ebelerin kriz ve kriz yönetimi hakkındaki düşünceleri*. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012.
- Koroğlu A. (2004). Turizm işletmelerinin muhtemel krizlere yönelik hazırlık çalışmaları ve seyahat acentalarında bir uygulama. *Balkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*; 2004; 7(12).
- Meydan, M. *Kriz yönetimi ve muhtemel bir krize karşı işletmelerin hazırlıklarına yönelik alan araştırması (Denizli tekstil işletmeleri örneği)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Afyon, 2005.
- Okkay İ. Küreselleşen dünyada kriz yönetiminin önemi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*; 2019; 6(3), 308.
- Özarlan, C. *Kamu kurumlarının kriz yönetimi becerileri: Samsun büyükşehir belediyesi çalışanlarına yönelik bir araştırma*, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane, 2019.
- Özden K, *İşletme ve Örgütlerde Toplam Kriz Yönetimi*, Beta Basım A.Ş. 2.Baskı İstanbul, 2011.
- Özden K. *İşletme ve örgütlerde toplam kriz yönetimi*. İstanbul: Beta Basım; 2009.
- Öztürk B. *Kriz yönetimi ve örnek bir uygulama*, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- Pira, A. Sohodol, Ç. *Kriz yönetimi, halkla ilişkiler açısından bir değerlendirme, Beşinci Baskı*, İstanbul: İletişim Yayınları; 2015.
- Sayın N. *Ortaöğretim kurumlarında kriz yönetimi stratejisinin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul, 2008.
- Seval Ç, Pala A, Mentitaş S. Covid-19 pandemisinde sağlık çalışanları. *Eskişehir Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Halk Sağlığı Dergisi*; 2020; 5, 156-168.
- Sezgin F. Kriz yönetimi. *Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*; 2003; 8(1), 181-195.
- Şahin S, Ulubeyli S, Kazaza, A. Inovative crisis management in construction: approaches and the process. *Procedia- Social And Behavioral*; 2015; 2298- 2305.

- Şahinli S. *Sağlık yöneticilerinin stratejik liderlik davranışlarının kriz yönetimi üzerine etkisi: istanbul ili özel hastaneler uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 2018.
- Temir E. *Kriz yönetimi ve hermeneutik*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2014.
- Toğrul BE. *Sağlık sektöründe kriz yönetimi kapsamında erken uyarı sistemi Adana-Mersin illerinde bir çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin, 2013.
- TOK, Begüm. *Kriz yönetiminde insan kaynaklarının bireysel ve örgütsel analizi: Sağlık sektöründen bir uygulama*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2020.
- Tuğcu Ş. *Kriz yönetiminde liderlik kavramının önemi*. *Selçuk İletişim*, 2004; 3(2), 16-22.
- Tutar, H. *Kriz ve stres yönetimi (2. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2007.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri. *Açıklık*, 26.09.2006, [Http://www.Tdk.Gov.Tr/](http://www.tdk.gov.tr/) (23.01.2023).
- Tüz M. *Krizye Yanıt Süreci. G. Haşit İçinde, Kriz İletişimi ve Yönetimi* (S. 44-57), Anadolu Üniversitesi Yayınevi, Eskişehir; 2013.
- Von Schantz-Enoksson, H. *Ebelerin krizlerle baş etme yolları*. Yüksek Lisans Tezi, Finlandiya, 2018.
- Vural, Z. Bat, M. *Teoriden pratiğe kurumsal iletişim*. İstanbul: İletişim Yayınları; 2013.
- Węgrzynowska, M, Doroszewska, A, Witkiewicz, M, Baranowska B. Polish maternity services in times of crisis: in search of quality care for pregnant women and their babies. *Health Care For Women International*; 2020 ;41(11-12), 1335-1348.
- WHO. *Coronavirus Disease (Covid-19):(Internet)*. 2020.(Erişim Tarihi: 23.01.2023). Erişim Adresi: [Https://Covid19.Who.Int](https://Covid19.Who.Int).
- Yatkin A.Toplam kalite yönetiminde liderlik: liderlikte kalite. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*; 2007; 9(1), 126-147.
- Yılmaz, G.A. *Kriz yönetiminde liderin rolü*. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 2010.
- Yücel U, Kurt A, Cansever SM. (2018). Ebelikte yönetim ve liderlik. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*; 2018; 7(3), 93-100.
- Zeydi EA, Ghazanfari M, Sanandaj, SF, et al. Coronavirus disease 2019 (covid-19): a literature review from a nursing perspective. *Biomedicine*; 2021;11(3), 5-14.
- Zincir O, Yazıcı S. *Kriz Yönetimi ve Afetlerde Sosyal Medya Kullanımı*. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*; 2013; (49).